

ZPRÁVA O ČINNOSTI 2017

Středisko KNIHOVNA

www.mek.hranet.cz mek@mek.hranet.cz

I.

STRUKTURA ORGANIZACE

- 1. PRACOVISTĚ:**
- 1. 1. oddělení pro veřejnost - VKIS (dospělé, dětské)
 - 1. 1. 1. výpůjční protokol a referenční služby
 - 1. 1. 2. meziknihovní výpůjční a reprografická služba
 - 1. 1. 3. reprografická služba a veřejný internet
 - 1. 2. akvizice a zpracování fondu
 - 1. 3. regionální funkce
- 2. INTEGROVANÁ PRACOVISTĚ:**
- 1. Knihovní pobočky – místní části

II.

KULTURNĚ VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY

III.

OSTATNÍ

- 1. Péče o majetek, technologický rozvoj
- 2. Shrnutí a závěr

1. PRACOVNÍSTĚ

1. 1. oddělení pro veřejnost - VKIS:

Provoz dvou veřejných oddělení zahrnuje činnosti výpůjčního protokolu, ústní knihovnicko-bibliografickou informatiku (referenční služby), obsluhu internetové studovny a studovny s příruční knihovnou a periodiky, reprografické služby, individuální a kolektivní práce se čtenáři, meziknihovní výpůjční službu, meziknihovní reprografickou službu a další služby poskytované prostřednictvím modulů AKS Clavius a dalších software programů sloužících plnění služeb a informatiky pro uživatele - JIB (Jednotná informační brána), on-line katalog, Souborný katalog SKAT, Souborný katalog ČR - Caslin, nově Knihovna.cz, webové stránky knihovny a další on-line služby = osobní čtenářské konto, rezervační systém, objednávkový systém, prodlužování výpůjček, upomínkový systém.

K uvedeným činnostem, včetně všech on-line služeb je vedena evidence elektronická a písemná, která sleduje výkony těchto činností a následně slouží jako podklad pro zpracovávání roční statistiky městské knihovny a jejích poboček v obslužném regionu pro ČSÚ; vede se písemně i elektronicky. Ve sledovaném roce byl do modulu Clavia zaveden nový jednotný systém evidence registrovaných uživatelů.

1. 1. 1. VÝPŮJČNÍ PROTOKOL A SLUŽBY ON-LINE – Srovnávací statistické ukazatele (roky 2015 – 2017)

Tab. A

Výpůjčky	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Oddělení pro dospělé	64.344	64.339	67.964
Oddělení pro děti	16.057	17.733	18.382
Výpůjčky celkem	80.401	82.072	86.346

Tab. B

Registrovaní uživatelé	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Registrovaní celkem:	2.230	2.155	1.707*
Z toho: v dospělém oddělení	1.485	1.438	1.305
v dětském oddělení	745	717	402

Došlo k nárůstu evidovaných výpůjček, ale k evidovanému poklesu registrovaných uživatelů. (*V AKS Clavius došlo k centrálně požadované změně ve vykazování registrovaných uživatelů, proto v souhrnném počtu registrovaných nám program již nevykazuje uživatele, kteří si půjčují na jeden čtenářský průkaz v obou odděleních, případně i v MK Drahotuše. Dokladem je i nepoměr mezi počtem registrovaných a zvyšujícím se počtu výpůjček). Pro vyřešení tohoto nepoměru v systému, se knihovna rozhodla v příštím roce přistoupit k zavedení tzv. rodinných registrací, který lze vyřešit v knihovnickém AKS Clavius. V týdnu od 3. 7. do 7. 7. byla obě provozní oddělení uzavřena kvůli výměně oken.

V roce 2017 městská knihovna vykazuje statistikou celkem 56.039 návštěvníků (=návštěvníci kulturních a vzdělávacích akcí 2.462 + fyzické návštěvy knihovny včetně internetu 34.279 + návštěvníci čerpající on-line služby mimo knihovnu 19.298). K výraznému nárůstu on-line návštěvníků dochází i díky nově zavedeným službám objednávek knih a samostatného prodlužování výpůjček z domácího internetu uživatelů.

Tab. C

Návštěvníci (návštěvníci čerpající služby on-line a fyzické návštěvy)	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Návštěvníci půjčoven a studoven	30.751	31.218	32.313
Návštěvníci využívající internet	2.322	2.241	1.966
Návštěvníci čerpající on-line služby mimo knihovnu	13.324	13.445	19.298
Návštěvníci kulturně vzdělávacích akcí	1.499	1.960	2.462
Celkem návštěvníci	47.896	48.864	56.039

1. 1. 2. Meziknihovní výpůjční služba (MVS)

V roce 2017 knihovna evidovala celkem **274 požadavků** uživatelů na meziknihovní službu s požadavky z naší knihovny do jiných knihoven a plněné požadavky jiných knihoven i mezinárodní MVS. Tato služba spočívá ve vyhledávání a objednávání konkrétních titulů či časopiseckých článků z jiných knihoven České republiky, případně i zahraničí, a jejich plnění podle požadavků uživatelů a také zaslání požadovaných titulů či článků jiným knihovnám. Tato služba je poskytována i knihovním pobočkám v rámci našeho střediska.

1. 1. 3. Reprografické služby

Tato služba je vykonávána při výpůjčním protokolu a souvisí také s poskytováním a vyhledáváním informací z literárních pramenů knihovny a v databázích. Je vedena evidence k této službě a dle ní bylo v roce 2017 realizováno celkem **1248 požadavků**.

1. 2. Akvizice a zpracování fondu

V roce 2017 bylo zakoupeno, získáno darem, z grantového programu a knihovnický zpracováno, zkatologizováno a započteno do přírůstků městské knihovny celkem **2528 svazků** knih. **Z toho:** pro městskou knihovnu a integrované pobočky 2.243 knih, z finančního příspěvku na RF hranické středisko 285 knih.

Knihovna elektronicky přispívá svými bibliograficko-knihovnickými daty nových knih do Souborného katalogu ČR v NK Praha a do Souborného katalogu Clavia (SKAT).

Podobně jako se zpracovávají přírůstky, tak byly zpracovávány i **úbytky** při aktualizaci knihovního fondu před a během revize. Knižní úbytky činily v městské knihovně **1633 svazků** včetně úbytků knih z RF. Vyřazené knihy byly zpracovány v úbytkovém systému, provedena nabídková povinnost a pak nabídnuty veřejnosti prostřednictvím jarní a podzimní knižní burzy.

Tato kapitola výčtem činností zahrnuje akvizici knih a periodik a následně jejich zpracování (=technická kontrola knih, označení vlastnictví, přírůstková čísla, vnější označení, obalování a elektronickou katalogizaci s tiskem čárových kódů). Vede se příslušná dokumentace – dodací listy s přírůstkovými čísly, hlavní akviziční karta přírůstků a úbytků, karty pohybu fondu v městské knihovně po odděleních a všech střediskových poboček (přírůstky, úbytky, výměnné soubory – pohyb fondu na kartách, dodací listy výměnných souborů). Tato činnost mimo jiné je součástí každoročně zpracovávaných statistických výkazů za městskou knihovnu a každou knihovní pobočku ve středisku pro ČSÚ písemně i

elektronicky (22 ks). Přírůstky knihovního fondu jsou tvořeny finančními zdroji příspěvku zřizovatele, z grantu „Česká knihovna“ i dary fyzických i právnických osob, z finančního příspěvku pro výkon regionálních funkcí. Průběžně jsou prováděny údržba a opravy knihovního fondu.

Srovnávací ukazatelé zpracování přírůstků a úbytků v období 2015 - 2017:

Tab. D

Knihovní fond vč. RF – přírůstky, úbytky	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Přírůstky městské knihovny celkem	3.090	3.061	2.431
Z toho: pro RF z finančního příspěvku Olomouckého kraje	711	691	285
Přírůstky pro pobočky v místních částech Hranic	132	65	97
Úbytky KF MěK Hranice při aktualizaci	2.420	4.259	1.633

1. 3. Regionální funkce:

V roce 2017 naše organizace nadále plnila funkci knihovny pověřené regionálními funkcemi (dále RF) pro regionální oblast střediska Hranice a střediska Městské knihovny v Kojetíně. Veškeré služby v rámci RF byly poskytovány 21 pobočkám ve středisku Hranice a 10 knihovnám střediska Městské knihovny v Kojetíně na základě vzájemných smluv (VK Olomouc, Olomoucký kraj), smlouvou o přenesení RF, formou nákupu služeb (Městské kulturní středisko Kojetín). Finančně jsou všechny činnosti RF garantovány Olomouckým krajem podle § 11, odst. 3, zák. č. 257/2001 Sb. – knihovní zákon, včetně mzdy 1 pracovního úvazku. V roce 2017 příspěvková organizace MKZ Hranice ve středisku knihovna hospodařila s finančním příspěvkem ve výši 556.052,- Kč.

Výkon regionálních funkcí v Městské knihovně Hranice zahrnoval během roku tyto činnosti:

- Poradenská a konzultační činnost pro základní pobočky střediska – realizováno: aktiv dobrovolných knihovníků, 22 metodických návštěv na pobočkách střediska a v MěK Kojetín (metodické zápisy), poskytnuto 39 odborných konzultací dobrovolným knihovníkům a starostům obcím osobně nebo e-mailem včetně metodické a konzultační služby Městské knihovně v Kojetíně. Starostům obsluhovaných knihoven zaslána zpráva o plnění RF v jejich knihovně za dané období.
- Tvorba, distribuce a cirkulace výměnných souborů pro základní knihovny – městská knihovna pro výměnné soubory nakoupila, zkatologizovala, zpracovala celkem **285 svazků** knih pro hranické středisko z finančních prostředků Olomouckého kraje. Bylo vytvořeno celkem 21 výměnných souborů z nově nakoupených a zpracovaných knih v průměru po 14 svazcích v každém novém souboru. Nové soubory byly rozvezeny pouze v jarní cirkulaci. Podzimní cirkulace byla realizována bez nových souborů knih, na které nevyšly dané finanční prostředky z důvodu valorizace mezd. Cirkulace výměnných souborů: v roce 2017 bylo vyměněno mezi pobočkami celkem 2.547 svazků knih ve 161 souborech. V rámci RF bylo také knihovnický zpracováno 285 knih, které byly zakoupeny z prostředků obcí nebo poskytnuty darem do stálého fondu obecních knihoven a 97 knih do SF integrovaných místních knihoven msta Hranice.
- Revize a aktualizace knihovních fondů základních knihoven – Revize a aktualizace proběhly na pobočkách Černotín, Hluzov, Klokočí, Milenov, Olšovec a Teplice nad Bečvou. Aktualizací bylo odepsáno celkem 1855 svazků knih. Provedeny odpisy vyřazených knih v AKS Clavius, pořizeny seznamy, odepsány v přírůstkových seznamech, revizních katalogích, na kartách pohybu fondu. Pořizeny protokoly o revizích s přílohami (nezvěstné knihy).

- Podpora při zpracování statistiky v rámci střediska – prostřednictvím městské knihovny byly zpracovány statistiky za všechny knihovny ve středisku knihovny Hranice na základě písemných podkladů z jednotlivých knihoven a obcí. Této statistice podléhala všechna data výpůjčního protokolu, přírůstky, úbytky fondu, služby, kulturně vzdělávací činnost, návštěvníci u internetu, virtuální návštěvy webových stránek, služby on-line (katalog, databáze uživatelů aj.), data ekonomické povahy. Celkem bylo zpracováno v rámci střediska včetně městské knihovny 22 statistických výkazů. Statistiky zpracovány na příslušných formulářích a v elektronickém programu StatExcel i za středisko Kojetín (10 knihoven). Vše doplněno souhrnným komentářem k vykazovaným hodnotám. Zvlášť byla také zpracována statistika a zpráva o činnostech regionálních funkcí a plán činnosti RF na další období, finanční vyúčtování za sledované období a vše poskytnuto Vědecké knihovně v Olomouci a Olomouckému kraji dle smlouvy.
- Další služby – servis knihovního systému Clavius v naší knihovně a na pobočce v Drahotuších zajišťoval pověřený servisní technik na základě servisní smlouvy uzavřené mezi naší městskou knihovnou a firmou LANius, s. r. o.
- Administrativa – k veškerým činnostem RF je vedena dokumentace, plány činnosti, výroční zprávy, komentáře, statistiky, různé protokoly, přírůstkové dodací listy KF, karty pohybu fondu, úbytkové seznamy KF, zápisy metodických návštěv, protokoly o revizích a jiné, prezenční listina, podklady účetních a mzdových operací.
- Ostatní:
 1. Retrokatalogizace knihovního fondu poboček – prováděna průběžně během roku v AKS Clavius – v roce 2017 bylo dokončeno katalogizování KF na pobočkách Hrabůvka, Radíkov, Partutovice. Do zkatalogizovaných knih byly vlepeny čárové kódy na pobočce Hrabůvka.
 2. Byla opravena přeznačením a přebalením část knihovního fondu na knihovních pobočkách Teplice nad Bečvou, Hluzov, Hrabůvka, Olšovec, Milenov, Klokočí.
 3. Zpracovány statistiky plnění regionálních funkcí se zprávou o činnosti za pololetí a za celý rok 2016. Vypracován plán činnosti pro rok 2017.
 4. Změna knihovníka u poboček Slavíč a Zámrsky – zaučování do knihovnické praxe.

Plnění výše uvedených činností v rámci RF středisko knihovna Hranice zajišťovala jedním úvazkem. Některé činnosti vyžadující specializovanou odbornost, kompetentnost nebo kolektivní práci byly realizovány s přispěním ostatních zaměstnanců. Týkalo se hlavně cirkulace výměnných souborů, revize a aktualizace, kompletní statistiky střediska, plánů a zpráv o činnosti, statistiky RF, účetnictví, vedení části dokumentace a částečně metody.

2. INTEGROVANÁ PRACOVNÍ MÍSTNOST

1. 2. Knihovní pobočky v místních částech

Součástí střediska knihovny působí šest knihovních poboček v místních částech města - Drahotuše, Lhotka, Slavíč, Uhřínov, Valšovice, Velká, které zajišťují VKIS v oblasti své působnosti. Tyto služby plní dobrovolní knihovníci na základě dohody o pracovní činnosti. Pobočka Drahotuše je vedena jako profesionální pobočka s 15 provozními hodinami týdně.

Integrované pobočky – statistika výpůjčního protokolu roku 2017 v porovnání s předchozím obdobím:

	<u>rok 2016</u>	<u>rok 2017</u>
Výpůjčky celkem	5.385	4.730
Registrovaní čtenáři	152	130
Počet návštěvníků celkem	1.911	1.533

Z celkového počtu návštěvníků návštěvníci u internetu 60

V MK Drahotuše byly realizovány tři kulturně vzdělávací akce pro děti - exkurze, literární beseda a pasování prvňáčků na čtenáře pro 1. třídu ZŠ Drahotuše.

II.

KULTURNĚ VZDĚLÁVACÍ ČINNOST

Středisko knihovna v této oblasti spolupracuje se všemi stupni škol ve městě a v místní části Drahotuše, s neziskovými zájmovými organizacemi, občanskými sdruženími i v rámci naší příspěvkové organizace. Pravidelně jsou prováděny v knihovně pro žáky MŠ a ZŠ, pro speciální školy, dětský domov a studenty SŠ vzdělávací knihovnické lekce a literární besedy zaměřené především na rozvoj čtenářství a orientaci na rozvíjející se elektronické a jiné služby knihovny. Uplatňovaly se různé formy individuální práce se čtenáři obou oddělení – informační kampaně v oblasti on-line služeb, knihovnicko-bibliografická informatika a referenční služby.

V roce 2017 bylo městskou knihovnou realizováno celkem 95 vzdělávacích a kulturních akcí s celkovou účastí 2462 návštěvníků. Z toho 84 akcí vlastní realizací, 11 akcí s přednášejícím hostem a 2 vzdělávací akce ve spolupráci s místním občanským zájmovým sdružením.

Tab. E

Kulturně vzdělávací činnost	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Akce celkem	64	79	97
Z toho: akce vlastní realizace/s pozvaným hostem	52/9	66/10	84/11
ostatní akce ve spolupráci s o.s. a z.s.	3	3	2
Počet návštěvníků celkem	1.499	1.960	2462

Literární besedy, exkurze a knihovnické lekce a jiné akce pro děti a studenty probíhaly v knihovně průběžně během roku.

Únor: cestopisná beseda s Mgr. Jitkou Bortlovou, hranickou rodačkou „**Neuvěřitelná Indie a Nepál – střecha světa**“ – 21. 2.

„Březen – měsíc čtenářů“:

- Jarní burza vyřazených knih
- Bazar knih
- „Malování pro radost“ – zábavná dílnička: antistresové omalovánky pro malé i velké
- „Pexeso s knihovnou“

- Hitparáda besed, knihovnických lekcí, společného čtení pro školy a MŠ
- Přednáška Mgr. Jiřího Nebeského „**Knihy o Hranicích**“, spojeno s výstavkou regionální literatury z fondu městské knihovny (16. 3.)

Duben:

- beseda s nejčtenějším českým spisovatelem **Vlastimilem Vondruškou** (4. 4.)
- besedy (9) pro prvňáky všech hranických škol se spisovatelkou dětských knih **Zuzanou Pospíšilovou** (25. – 26. 4.)
- Spolupráce knihovny se ZŠ Šromotovo na prezentaci dětské četby „Čtenářské vizitky“.

Květen: Přednáška s Mamma HELP nejen pro ženy: „**Zaměřeno na rakovinu prsu**“

Červen:

- pasování prvňáčků hranických základních škol a ZŠ Drahotuše na čtenáře s programem (7. 6.; 14. 6.; 21. 6.) – kostýmní programové vystoupení knihovnic.

Září: cestopisná beseda s cestovatelem Pavlem Dobrovským „**Z Indie do Evropy**“ (27. 9.)

Říjen: Týden knihoven (2. – 7. října)

- Bazar knih
- Burza knih
- Výstava starých tisků z bývalé farní knihovny a Gallašovy knihovny
- „Čtete s mámou, čtete s tátou, čtete s knihovnou“ – dopolední besedování s dětmi MŠ a ZŠ
- „Podej ruku své knihovně“ – happeningová akce
- Každý 100. dospělý návštěvník a každý 50. dětský návštěvník vyhrává 50% slevu na registraci (marketingová akce)
- Výprodej turistických map TIC (marketingová akce)
- Beseda s autorským čtením mladého olomouckého undergroundového autora **Jaroslava Irovského** (2. 10.)
- Přednáška hranického historika Václava Bednáře „**Kasárna generála Zahálky a její literární tradice**“ (5. 10.)
- Komentovaná prohlídka hranických barokních památek s Mgr. Jiřím Nebeským „**Po stopách baroka v Hranicích**“ (7. 10.)
- Přednáška olomouckého historika Mgr. Karla Podolského „**Hrady Řádu německých rytířů v polském Pobaltí**“ (19. 10.)

Listopad:

- Přednáška-beseda s cyklocestovatelem Radomírem Čížkem „**Na kole do hor a zapadlých koutů Gruzie**“ (22. 11.)

Prosinec:

- Beseda s oblíbenou spisovatelkou Hanou Hindrákovou „**Keňa v románech**“ (11. 12.)
- Zábavná adventní dílnička „Andělé z papíru“ (18. – 22. 12.)
- **Dárek, který bude těšit celý rok** – tradiční marketingová akce před vánocemi s cílem získat další čtenáře a uživatele knihovny

Během roku byla prováděna průběžně editace webových stránek knihovny, správa facebooku, na webu tvorba paratextů k vybraným knižním novinkám městské knihovny s cílem propagovat kvalitní literaturu - novinky. Propagace všech veřejných akcí na plakátech, webu, v periodiku Hranický zpravodaj a Hranický týden.

III.

OSTATNÍ

1. Péče o pracovní prostředí a majetek, technologický rozvoj.

- V rámci další modernizace automatického knihovního systému Clavius prováděny úpravy, kdy došlo k přizpůsobení se jednotnému vykazování registrací uživatelů.
- Ve dnech 3. – 8. 7. proběhla výměna oken ve veřejných odděleních knihovny
- 7. 10. proběhla v knihovně výměna radiátorů – studovna a část v oddělení pro dospělé a internetové studovně.

2. Shrnutí a závěr

V roce 2017 středisko knihovna splnilo všechny své plánované činnosti, předpokládaný plán kulturně vzdělávacích aktivit byl naplněn a oproti předchozímu období se zvýšil počet realizovaných akcí i počet jeho návštěvníků. V oblasti výpůjční činnosti došlo k navýšení jak výpůjček, tak i fyzických návštěvníků čerpajících služby knihovny, dochází k poklesu uživatelů internetu. Výrazně došlo i k nárůstu návštěvníků on-line služeb (viz tab. C), ke kterému přispělo zavedení nových možností čerpat další on-line služby. Zavedením nové, ve všech knihovnách jednotné evidence registrovaných uživatelů v systému Clavius, došlo k výraznému číselnému poklesu počtu registrovaných uživatelů, což není v souladu s nárůstem jak výpůjček, tak i návštěvníků v obou odděleních knihovny. Novým systémem byla vyrušena evidence registrace na jeden průkaz v obou odděleních, což ovlivnilo výstupní statistickou položku registrovaných uživatelů. Proto knihovna v příštím období plánuje přistoupit k zavedení tzv. rodinných registrací, které elektronický systém také umožňuje, a které poskytnou realističtější obraz registrovaných uživatelů. Počet vzrůstajících výpůjček ovlivňuje mimo jiné i dostatečná výše finanční částky na akvizici knih v rozpočtu organizace.

Knihovna se i letos zapojila do grantového programu Česká knihovna, který poskytuje možnost získat zdarma desítky kvalitních děl českých autorů.

Na regionální funkci pro náš obslužný region byla poskytnuta v roce 2017 částka ve výši 556.052,- Kč (viz kap. 1. 3. Regionální funkce). Zahrnuje činnost středisek Hranice (pověřená knihovna) a Kojetín.

Hranice 10. 1. 2018

Marie Jemelková
vedoucí knihovny

